

Η ΝΑΥΣ ΤΟΥ ΦΑΫΛΛΟΥ

[Π]ΕΡΙ τὸν ἀπέραντον κόλπου τοῦ Τάραντος δὲν βασιλεύει σήμερον ἡ ἄλλοτε ζωὴ καὶ κίνησις. Εἰς τὰς γύρω ἀκτὰς τὰ σημεῖα τῆς ἀνθρωπίνης δραστηριότητος εἶναι μηδαμινά. Αἱ πόλεις εἶναι μικραὶ, ἀραιαὶ καὶ πτωχὰ τὰ χωρία, ὁκνηρός, ρυπαρός καὶ πειναλέος δὲ πληθυσμός. Τὸ γλαυκὸν τοῦ πόντου κῦμα δὲν σχίζουν ἐκάστην στιγμὴν, δπως ἄλλοτε, αἱ λευκόπτεροι δικάδες καὶ μόλις εἰς τὸν βόρειον τοῦ κόλπου μυχόν, δπου ἡ σύγχρονος πόλις τοῦ Τάραντος, ἡ φιλότιμος προσπάθεια τῆς νέας Ἰταλίας ἀνακαλεῖ εἰς τὸν βίον τοὺς ἀπὸ μακροῦ νεκρωθέντας αὐτοὺς τόπους. Ἐδῶ ἐν τούτοις εἰς τοὺς παλαιοὺς χρόνους ἔλαμψεν εἰς μέγας πολιτισμός. Ἐπὶ τῶν ἀκτῶν αὐτῶν ἥκμασαν μεγαλοπρεπεῖς ἔλληνικαὶ πόλεις μὲ κομφὰ σχέδια καὶ καλλιμαρμάρους οἰκοδομάς καὶ μὲ ὠραῖον, καθάριον καὶ ὑφηλόσφρονα πληθυσμόν. Εὐθὺς ὡς ἔκαμπτες τὴν Ἰαπυγίαν ἄκραν, — τὸ Κάπο Σάντα Μαρία ντὲ Λέουκα, — καὶ ἐπροχώρεις, παραπλέων τὴν ἀκτήν, πρὸς βορρᾶν, ἥθελες συναντήσει τὴν Καλλίπολιν, τὸν Τάραντα καὶ κατόπιν, ἐπὶ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τοῦ κόλπου, τὸ Μεταπόντιον, τὴν Ἡράκλειαν, τὴν Σίριν, τὴν Σύνδαριν τέλος, πρὸς νότον καὶ ἔξω τοῦ εἰσπλου τοῦ κόλπου, τὴν Κρότωνα, τὴν ισχυρὰν καὶ ἀρητφίλον Κρότωνα, τὴν κοιτίδα τῶν μεγάλων ἀθλητῶν, τῆς ἀποιας τὸ πυθαγόρειον πνεῦμα κατήρτισε τὸ πολίτευμα καὶ ἐσφυρηλάτησε τὸ μεγαλέστον, καὶ νοτιώτερον αὐτῆς ἀκόμη, πέραν τῆς Κοκκιθοῦ ἄκρας, — τοῦ Κάρο Στίλο τῶν σημερινῶν ναυτικῶν, — τοὺς Ἐπιζεψυρίους Λοκρούς καὶ τὰς ἄλλας πόλεις τῶν κραταιῶν ἀποκιῶν, αἱ δποῖαι ἀπετέλουν τὴν λεγομένην Μεγάλην Ἐλλάδα.

Ἐκεῖ δπου τὰ σηπόμενα βδατα τῶν τελμάτων, τὰ σμήνη τῶν κωνώπων καὶ ἡ μαλάρια σὲ κάμουν σήμερα νὰ φοδῆσαι νὰ διαβῆς, ἥνθει τότε ἀτελεύτητος σειρὰ δενδροφυτειῶν καὶ κήπων καὶ ἡ φύσει γενναία βλάστησις τοῦ τόπου, τῆς δποίας δείγματα δύνανται νὰ δώσουν ἀκόμη εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς χώρας οἱ λειμῶνες τῆς Σίλας καὶ τὰ δάση τῆς παλαιᾶς Οἰνωτρίας, εἰχε φθάσει, διὰ τῶν μόχθων

τοῦ ἀνθρώπου, μέχρι τῶν κορυφῶν τῶν ὄρέων. Τὰ πάντα ἥσαν πράσινα, δὲ δὲ ἀπόγειος, ἀνθοσμίας πνέων, ἐμέθυε τὸν προσπλέοντα ναυτίλον καὶ πρὶν ἀκόμη προσεγγίσῃ, πρὶν ἀκόμη διακρίνῃ τὴν στερεάν, τῆς δποίας πᾶσα ἀκρα ὑπεδάσταζεν δλόλευκον ναόν, πᾶσα καμπή ὠδήγει εἰς ἀσφαλῆ λιμένα μὲ θαυμάσια κρηπιδώματα, εὐρυχώρους νεωσοίκους καὶ πλούσια ἐμπορεῖα.

Τὰ τείχη τῆς ἵσχυρᾶς Κρότωνος περίοπτα ὑψοῦντο ἐκεῖ ὅπου τώρα ζῇ ἀφανῆς ἡ πενιχρὰ πολίχη Κοτρόνε. Οὐδὲν μνημεῖον ἔν αὐτῇ ἢ περὶ αὐτήν λαλεῖ πλέον περὶ τοῦ τόσον ἐνδόξου παρελθόντος καὶ μόνον μακράν ἐκεῖ κάτω, εἰς ἴκανῶν ὁρῶν ἀπόστασιν, ἐπὶ τῆς ἀκρας, τὴν δποίαν οἱ Καλαβρέζοι καλοῦν Κάθιο - Κολόνες καὶ ΚάδοΝάο, — τὸ παλαιὸν Λακίνιον ἀκρωτήριον, — σώζεται εἰς καὶ μόνος στύλος ἀπὸ τοὺς ἑκατόν, οἱ δποίοι ἐνδάσταζον ἀλλοτε τὰς ζωοφόρους καὶ τὰ ἀετώματα τοῦ ἑξακουστοῦ ναοῦ τῆς Λακινίας "Ηρας, ἢ δποία ἐπροστάτευε καὶ ἔσωζε τὴν Κρότωνα. "Η ἐκκλησία τῆς Μαδόνας - δελ - Κάπο τὴν ἀντικατέστησε σῆμερον" καὶ ὡς ποτε ἐγίνετο διὰ τὴν "Ηραν, αἱ βεοτίνειλλαι νῦν τῆς Κοτρόνε καὶ τῶν περιχώρων ἔρχονται ἀπαξ τούλαχιστον τῆς ζωῆς των γυμνόποδες νὰ προσκυνήσουν τὴν Παναγίαν. Γυμνόποδες διὰ μέσου τῶν κρημνῶν, διὰ μέσου τῶν ἀκανθῶν καὶ τῶν τριβόλων. Καὶ πολλάκις βλέπεις παρὰ τὰς πτωχὰς καὶ σκληραγγημένας κορασίδας τῶν παραλίων, τὰς ἀδράς θυγατέρας τῶν εὐπόρων προκρίτων τοῦ Καντάνζαρο καὶ τῆς Κοσένζας νὰ σύρωνται μὲ τοὺς πόδας αίμοσταγεῖς πρὸ τοῦ βάθρου τοῦ ἀγάλματος τῆς Παρθένου, νὰ πίπτουν πρὸ αὐτοῦ ἥμιθανεῖς ἀπὸ τὸν κάματον καὶ τὴν ἀλγηδόνα.

Εἰς στῦλος λοιπὸν καὶ ἡ ἀπήχησις μιᾶς παλαιᾶς δεισιδαιμονίας ἀπέιιειναν μόνον ὡς ἀνάμνησις τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων δλοκλήρου λαοῦ. Εἰς κολοσσωμένος στῦλος καὶ ἐν σκληρὸν ἔθιμον ἐκ τῆς ἀλλοτε τόσον μεγαλοπρεποῦς καὶ χαριτωμένης ζωῆς. Διότι ἡ Κρότων δὲν διεκρίνετο μόνον διὰ δεισιδαιμονίας, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν λεπτὸν αὐτῆς βίον, τὸ προηγμένον αὐτῆς πνεῦμα, καὶ εἰς πολλὰ ἐταπείνου τὴν ἀντίζηλον Σύδαριν. "Υπῆρξεν ἑστία φώτων καὶ ἐντευκτήριον φιλοσόφων. Κυρίως διμως ἦτο στρατιωτικὸν καὶ ἀθλητικὸν γυμναστήριον καὶ ἐν αὐτῇ εἶδον τὸ φῶς δ Μίλων, δ Τιμασίθεος, δ Ισχόμαχος, δ Τισικράτης, δ Αοτυλος καὶ δ Φάϋλλος. "Ἐγένετο πολιτεία ἵσχυρὰ καὶ είχεν ἐπεκτείνει τὸ κράτος τῆς μέχρι Τυρρηνικοῦ πελάγους. Παρέτασσεν ἑκατὸν χιλιάδας στρατοῦ καὶ διακοσίας τριηρείς καὶ τὰ ἀμυντικὰ αὐτῆς ἔργα ἥσαν ἐφάμιλλα τῶν ἀθηναϊκῶν τειχῶν.

"Απὸ τὸν λιμένα τῆς ὑπερηφάνου ταύτης πόλεως ἐξέπλεε μίαν πρωῖαν τοῦ φθινοπώρου τοῦ 481 π. Χ. πρεσβευτικὴ τῶν Ἀθηνῶν ναῦς διὰ νὰ φέρῃ εἰς τὴν Ἐλλάδα τὰς χειρίστας τῶν εἰδήσεων. Είχε σταλῆ νὰ περιτρέψῃ τὰ σικελικὰ καὶ ιταλικὰ παράλια μὲ τὸ σῆμα τοῦ κινδύνου ὑψηλᾶ. Νὰ εἴπῃ εἰς τὰς ἐλληνίδας πόλεις διτὶ δ Ξέρξης παρεσκεύαζε τὸ μέγα αὐτοῦ κτύπημα κατὰ τῆς Ἐλλάδος.

Χιλιάδες πεζών και ιππέων συνεκεντροῦντο εἰς τὰς Σάρδεις και ἑκατοντάδες σκαφῶν εἰς τὸν κόλπον τῆς Ἐφέσου. Αἱ μητροπόλεις κινδυνεύουν· τὰ κράτη τῶν ἀποίκων τὰ τόσον ισχυρά, τὰ τόσον πλούσια, αἱ ἐλληνίδες πόλεις τῆς Σικελίας και Ἰταλίας τί θά πράξουν;

Γέλων δ τύραννος τῶν Συρακουσῶν, δστις ἀνεμένετο μὲ τὰς πυκνάς του φάλαγγας και τὰ ταχέα πλοῖα του εἰς Ἑλλάδα και ἐφιλοθόξει νὰ δνομασθῇ «Ἐλλήνων ἀρχηγός», ως βραδύτερον ἐτιτλοφορήθη δ Παυσανίας, εἶναι βέβαιον δτι δὲν θὰ ἔλθῃ. Παρασκευάζεται νῦν μετὰ τοῦ Ἀκραγαντίνου Θήρωνος και τῶν ἀλλων ἐλλήνων ἥγεμόνων τῆς Τρινακρίας ν' ἀποκρούσῃ τοὺς Καρχηδονίους, τοὺς δποίους ή πολιτικὴ τῆς Ηερσίας η ή εὔθετος πρός ἔξυπηρέτησιν τῶν σχεδίων των περίστασις ὅθει κατὰ τῆς Σικελίας. Αἱ πολιτεῖαι τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος ἀφ' ἔτέρου εἰς τόσον τραγικάς εἶχον καταντήσει μεταξύ των ἔριδας, ὡστε μόνον διὰ ν' ἀλληλοσφαγῶσι και πάλιν ἐτρόχιζον τὰ ἔιφη των. Ἡ Κρότων, ή δποία μὲ ἀνήκουστον σκληρότητα εἶχε τιμωρήσει ἀλλοτε τὴν Σύβαριν, φοβεῖται και αὐτη τώρα τοὺς Ἐπιζεψυρίους Δοκρούς και τὸ Ρήγιον και δὲν θέλει νὰ ἐκτεθῇ εἰς μακρυνούς και μακρούς πολέμους. Οἱ ἄρχοντες αὐτῆς εἶναι πολὺ συνετοί και πολὺ Κροτωνιάται και ἡξεύρουν νὰ κλείσουν καλῶς τὰ ὧτα των εἰς τὰς κραυγὰς τῶν πανελλήνων. Ό' πολὺς λαός, εἶναι ἀληθές, παρασύρεται ὑπὸ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ του και συρρέει μετὰ θυρύδου εἰς τὴν ἀγοράν, ζητῶν τὴν ἐκστρατείαν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος· ἀλλ' ὅταν οἱ εὐγλωττοί και πειστικοὶ κοσμήτορες τῆς πολιτείας ὑποδεικνύουν εἰς αὐτὸν τοὺς μεγάλους κινδύνους τοῦ ἔργου, ὅταν, κυρίως, οἱ τοξόται και οἱ ἀκοντισταὶ τῆς ἀστυνομίας καταλαμβάνουν τὰς γύρω στοάς μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ μὴ χωρατεύσουν, και ὅταν τέλος οἱ ἵππαρχοι ἐπὶ κεφαλῆς Ἰλῶν τινων καλοῦν τὸ πλῆθος νὰ διαλυθῇ, ὅλοι βαθμηδὸν ἀποσύρονται και ἔκαστος πορεύεται ἥσυχα εἰς τὴν οἰκίαν του. Δύο ἡμέρας μετὰ ταῦτα η ἀθηναϊκὴ τριήρης ἀποπλέει και ὀλίγον κατ' ὀλίγον, πρὸ τῆς ἀκλονήτου στάσεως τῆς κροτωνιατικῆς ἀριστοκρατίας, καταπίπτει πᾶς ἐνθουσιασμός. Δὲν διμούσιν πλέον, οὐδὲ κἄν φιθυρίζουν περὶ πολέμου... Εἰς νεανίας τότε ἀναλαμβάνει ν' ἀποπλύνῃ τὴν ἐντροπὴν αὐτὴν τῆς Κροτωνος και ὅλων τῶν Ἰταλιωτῶν! Θὰ ἔξοπλίσῃ μόνος του, λέγει, μίαν τριήρην και θὰ τὴν διδηγήσῃ εἰς τὰ ὄδατα τοῦ Αἴγαλου. Δὲν εἶναι φωνασκός, οὐδὲ φαντασιόπληκτος· βεβαίως δὲ οὐδεὶς δικαιοῦται νὰ τὸν ὑπολάβῃ ὡς στασιαστήν. Γινώσκει ἀπλῶς νὰ διακρίνῃ μεταξύ δύο καθηκόντων. Σέβεται τὸ ἀξίωμα τῶν ἀρχόντων· ἀλλὰ δὲν συμμερίζεται τὴν οἰκτράν πλάνην των. «Αν οὗτος ὅφουν τὴν ἀργυρᾶν ἀσπίδα, θὰ ἔδιεπον δτι ὅλαι αἱ γείτονες ἐλληνικαὶ πολιτεῖαι ἥθελον παρασυρθῆ.» Αμύλλα ηθελε γεννηθῇ τίς πρῶτος νὰ σπεύσῃ εἰς βοήθειαν τῆς μητρὸς πατρίδος, τὴν δποίαν δ βάρβαρος ἀπειλεῖ. Η λύσις τῶν τοπικῶν ἔριδων, ἐπὶ τοῦ παρόντος τούλαχιστον, θ' ἀνεβάλλετο. «Αλλ' εὑρισκόμεθα πρὸ μικρᾶς πολιτικῆς, ητις τὴν μορφὴν μόνον ἔχει τῆς συνέσεως.

«Ο οὗτω λαλῶν ἀποφασιστικός νεανίας εἶναι δ Φάϋλλος. Μεταξύ

τῶν νέων τῆς Κρότωνος κατέχει περίβλεπτον θέσιν καὶ τὸν γνωρίζει ὅλη ἡ Ἑλλάς, διότι ὑπῆρξε «τρίς πυθιονίκης». Μίαν ἡμέραν διὰ δύο γραμμῶν θὰ καταστήσῃ ἀθάνατον τὸ σνομα αὐτοῦ δ' Ἡρόδοτος, διότι αὐτὸς μόνος ἀπὸ τοὺς ἔξω "Ἑλληνας ὁ πλίσας τριήρη ἐσπευσεν εἰς Σαλαμῖνα. "Ο ἀνδρὶς αὐτοῦ θὰ κοσμήσῃ τοὺς Δελφοὺς καὶ τὴν Ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν καὶ χάριν αὐτοῦ δὲ μέγας Ἀλέξανδρος θὰ ἐνθυμηθῇ τὴν Κρότωνα καὶ θὰ στείλῃ ἀπὸ τὰς ὅχθας τοῦ Γρανικοῦ καὶ τοῦ Πινάρου μέρος τῶν περσικῶν λαφύρων διὰ ν' ἀνατεθῶσιν εἰς τὸν ναὸν τῆς Δακινίας Ἡρας. "Αλλὰ βεβαίως νῦν δὲν ἔχει καμμιαν πολιτεικὴν ἐπιδοτὴν καὶ, τὸ χειρότερον, δὲν εἶναι πλούσιος πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ σκοποῦ του. Νὰ ναυπηγήσῃς, νὰ ὁπλίσῃς καὶ νὰ συντηρήσῃς ἐπὶ μακροὺς μῆνας πολεμικὸν σκάφος, τοῦ δποίου ἐπιβαίνουν ἐκατόντα ἔρεται, εἴκοσι πέντε δπλῖται, δεκαπέντε οἰκισται καὶ πρωρᾶται, δέκα αξιωματικοί, εἶναι εὔκολον μόνον νὰ λέγεται. Εἰς μίαν στιγμὴν ἐνθουσιασμοῦ δλοι ἐπήγειραν τὴν ιδέαν του, δταν δμως ἥλθεν ἡ ὥρα τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ὥραιου σχεδίου δὲν εἰδε πλέον περὶ ἔαυτὸν ἡ μόνον ἐκείνους, ἀπὸ τοὺς δποίους δὲν ὑπῆρχε φόδος νὰ ζητήσῃ πρᾶγμα, τὸ δποῖον δὲν είχον. Αἰσθάνεται ἔαυτὸν ἐγκαταλειπόμενον, ἀντιλαμβάνεται αὐξάνουσαν τὴν δυσμένειαν τῶν ἀρχόντων, ἀκούει κρίσεις καὶ ἐπικρίσεις καὶ κατακρίσεις ἀκόμη, τὰς δποίας δὲν ἐφαντάζετο. Δὲν βραδύνει νὰ προστεθῇ καὶ ἡ τετριμμένη λογικὴ τῶν οἰκείων καὶ αἱ ψυχραὶ νουθεσίαι των τὸν κάμουν πότε νὰ πνίγεται ἀπὸ δργήν καὶ πότε νὰ ἀμφιβάλλῃ περὶ ἔαυτοῦ καὶ περὶ τῆς δρθότητος τῶν σκέψεών του, τὰς δποίας δλοι κατήντησαν νὰ εὑρίσκουν παιδικάς.

Μόνον ἡ Ἀριστονίκη, ἡ κόρη τοῦ κοσμητοῦ τῆς πολιτείας Ἰάδμονος, εὑρίσκει τὰς σκέψεις τοῦ νέου Φαῦλλου θαυμασίας. Βεβαίως, δ Φαῦλλος πρέπει νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, δπου θὰ νικήσῃ τοὺς Πέρσας καὶ θὰ διξάσῃ τὴν Κρότωνα. Αὐτὴ θὰ παρακαλέσῃ τὸν πατέρα τῆς νὰ πείσῃ τοὺς συνάρχοντας νὰ δώσουν εἰς τὸν Φαῦλλον τὴν λαμπροτέραν τῶν τριήρεων τῆς Κρότωνος. Καὶ ἀν δὲν θέλουν, θὰ κάμη ὅ,τι καὶ ἡ φίλη τῆς Ἀργυρίπη πρέπει τὸν πατέρα τῆς Βούθιον, στρατιάρχον τῶν ξένων, δταν τοῦ ἡροῦντο τὴν ἀρχηγίαν τοῦ πολέμου τῶν Βρετίων. Ναί, θὰ ὑπάγῃ γυμνόπους νὰ παρακαλέσῃ τὴν μεγάλην δέσποιναν, τὴν Δακινίαν Ἡραν. "Α, δπὸ ἔνα δρον δμως! Νὰ τελειώσῃ γρήγορα δ πόλεμος. Αὐτὴ θὰ παρεκάλει καθ' ἡμέραν τὴν σεπτὴν Ἡραν πρὸς τοῦτο" καὶ τὴν ἀγαπᾶ αὐτὴν ἡ Ἡρα, τὴν δποίαν βλέπει κάθε βράδυ εἰς τὸν ὑπνον της... "Οταν λέγει αὐτὰ ἡ Ἀριστονίκη, δύο μεγάλα μεγάλα δάκρυα κυλίονται ἐπὶ τῶν παρειῶν της. Τὴν ἡμέραν δμως τοῦ ἀπόπλου θὰ εἶναι πολὺ γενναῖα, θὰ τὸ ιδῃ..."

"Ο Φαῦλλος σφίγγει εἰς τὴν ἀγκάλην του τὴν ὥραιαν μνηστήν, τὴν ἐπιπλήττει δλίγον διὰ τὴν ἀνόητον ιδέαν της νὰ μιμηθῇ μίαν κόρην τῶν βαρβάρων, καὶ... ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ἀπηλπισμένος διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῶν σχεδίων του.

Τὴν δεκάτην ἡμέραν, Εὔθουλος, δ γέρων πατήρ τοῦ Φαῦλλου

ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὰ ἐνδότερα τοῦ Βρετίου ὅπου ἡ ἔργατικότης του εἶχε καταρτίσει ἐν ἀξιόλογον κτῆμα μὲ τὴν γνωστὴν εἰς τὰ τοιαῦτα μεθοδικότητα καὶ ἐπιμονὴν τῶν παλαιῶν στρατιωτικῶν. Ἡτο εἰς τῶν συμπολεμιστῶν τοῦ Μίλωνος, ἀπόμαχος τοῦ σκληροῦ ἐκείνου πολέμου, εἰς τὸν δρόποιον εὗρε τόσον τραγικὸν τέλος ἡ τρυφηλὴ Σύνδαρις. Τὴν ἐνίκησαν, ἀνέτρεψαν τὰ τείχη της, κατέσκαψαν ἐκ θεμελίων τὰς οἰκίας της, διεσκόρπισαν τοὺς κατοίκους, ἐστρεφαν κατ' αὐτῆς τὸν ποταμὸν Κρᾶθιν διὰ νὰ τὴν ἐξαφανίσωσι τελείως. Ὁ γενναῖος στρατιώτης, δοτις ἐξετέλεσε λαμπρῶς τὸ καθῆκόν του εἰς τὰς μάχας, δὲν εἶχε καμμίαν συμμετοχὴν εἰς τὰ ἀνοσιουργήματα ταῦτα, τὰ δρόποια δὲν ἐσυγχώρει ἐνδομέρχως εἰς τὴν πατρίδα του Κρότωνα, ἥτις ἐν τούτοις ἦθελεν τὸν πάθει τὰ αὐτὰ νικωμένη ἀπὸ τὴν Σύνδαριν. Ἡ Κρότων κατ' αὐτὸν ἔχει ἀνάγκην ἐξιλασμοῦ διὰ τὴν ἀδελφοκτονίαν αὐτὴν καὶ εἶχε τὴν ἰδέαν διτὶ ἦθελεν εὑρεστήσει τοὺς θεοὺς σπεύδουσα εἰς βοήθειαν τῶν προκινθυνεούντων κατὰ τοῦ βαρβάρου ἀδελφῶν. Διὰ τοῦτο μὲ μεγάλην λύπην καὶ ἀγανάκτησιν μανθάνει παρὰ τοῦ Φαῦλλου τὴν στάσιν τῶν ἀρχόντων εἰς τὸ ζῆτημα τοῦτο, τὸν ἀπόπλουν τῆς ἀθηναϊκῆς τριήρους ἀπράκτου. Ὡ αὐτὸν ἥτο σφάλμα, ἥτο ἔγκλημα! Τότε δ Φάϋλλος τοῦ ἐκθέτει μετά τινος δειλίας τὸ σχέδιόν του καὶ περίλυπος τοῦ διηγεῖται πῶς ἐντὸς δλίγων ημερῶν ἐσβέσθησαν ἡ μία μετά τὴν ἄλλην δλαι αἰ ἐλπίδες τῆς πραγματοποιήσεώς του.

— Μή λυπήσαι, Φάյλλε. Οἱ πόθοι σου θὰ ἐκπληρωθοῦν ταχέως. Ἡ ἔμπνευσίς σου τιμῆ τὸν οἶκον μας καὶ εἶναι ἀπὸ θεῶν. Ἐκ τῆς γενναίας σου πράξεως ἡ Κρότων θέλει καλυφθῆ ὑπὸ δόξης καὶ οἱ ἐπίγονοι θὰ εἶναι ὑπερήφανοι δι' ἡμᾶς. Ἀγροικία καὶ ἄμπελοι ὑποθηκεύονται ἀπὸ αὔριον. Εἶναι ἀλήθεια διτὶ εἶναι ἡ μόνη μας οὐσία· ἀλλὰ δὲν θέλουσι βραδύνειν ν' ἀπαλλαγοῦν διὰ τῶν περσικῶν λαφύρων. Οἱ Ἑλληνες θέλουν νικήσει πανταχοῦ, καὶ εἰς τὴν Ἕγραν καὶ εἰς τὴν θάλασσαν, εἰς τὴν Ἑλλάδα δῆλως καὶ εἰς τὴν Σικελίαν. Ἐχουν τέλεια στρατεύματα, πειθαρχικὰ καὶ ἡσκημένα, τὸν καλλίτερον δπλισμὸν καὶ ἀρχηγοὺς ἀπαραμιλλουσ. Οἱ στρατηγοὶ τῶν Περσῶν καὶ τῶν Καρχηδονίων, δ Μαρδόνιος, δ Μεγαδάτης, δ Αριαβίγνης, δ Ἰμίλκων εἶναι ἐμπειρικοὶ στρατηγάται· δ Αριστείδης ὁ ὅμιως, δ Παυσανίας, δ Θεμιστοκλῆς, δ Εάνθιππος, δ Λεωνίδας, δ Λεωτυχίδας, δ Θήρων, δ Γέλων εἶναι ἐπιστήμονες καὶ θέλουν συντρίψει τοὺς ἀντιπάλους των. Κρῆμα διτὶ αἱ πόλεις μας τῆς Μεγάλης Ἐλλάδος εἶναι βυθισμέναι εἰς ἀδελφοκτόνους ἔριδας! Ἔγὼ ἐν τούτοις θέλω πρόξει τὸ καθῆκον μου δημοσίως ἐγὼ τὸ ἐννοῶ. Θὰ σὲ πέριβαλλω διὰ τῶν δπλων μου, τὰ δρόποια δὲν δύναμαι νὰ φέρω πλέον. Μόνος θέλω ἐπιτηρήσει τὴν ναυπήγησιν τοῦ σκάφους, τὸ δρόποιον θὰ τριηραρχήσῃ.

Φαντάζεσθε τὴν χαράν, τὴν συγκίνησιν τοῦ νέου Φαῦλλου;

* *

Τὸ σκάφος, σχεδιασθὲν ἀπὸ τὸν καλλίτερον τῆς Κρότωνος ναυπη-

γὸν ἐσκαρώθη μετὰ ταχύτητος. Οἱ δρύοι, «στηρίγματα τῆς πηγανυμένης νεώς» εἰναι ἔτοιμοι ἐντὸς δύο μόνον ὡμερῶν. Εἰς τὸ μεταξὺ αὐτῶν τοποθετεῖται ἡ τρόπις καὶ τὰ ἐγκοίλια, ἐπὶ τῶν δοιῶν αἱ ἐπηγγκενίδες, «αἱ ἐκ πρῷας εἰς πρύμναν καθηλούμεναι σανίδες», δὲν ἀργοῦν νὰ προσαρμοσθῶσιν. Ὁ ναυπηγὸς καταβάλλει δληγὴν τὴν προσοχήν του νὰ κατασκευασθοῦν ίσχυρὰ τὰ θεμέλια ταῦτα τοῦ σκάφους. «Κάτωθεν ἀπὸ θεμελίων ἐπὶ τὰ δύο οἰκοδομεῖται οἰκος, δομοίως δὲ καὶ ναῦς ἀπὸ τῆς τρόπιδος». Τὴν τρόπιν αὐτὴν κατασκευάζει δρυΐνην δπως ἀντέχῃ εἰς τὰς νεωλκίας, ἀντιθέτως πρὸς τὰς δλκάδας, αἱ δποῖται εἶχον τὴν βάσιν πευκίνην. Γνωρίζει διμως καλῶς ὅτι τριήρης ἐν πολέμῳ ἀνελκύεται παρὰ πολὺ συχνὰ καὶ μὲ δρμήν πολλάκις εἰς τὴν γῆν καὶ διὰ τοῦτο περιβάλλει τὴν τρόπιν μὲ τὸ χέλυσμα, λεπτὴν ἔυλίνην ἐπένδυσιν καθ' δλον τὸ μῆκός της. «Εσωθεν προσθέτει τὴν δευτέραν λεγομένην τρόπιν, ἥτις θέλει χρησιμεύσει ὅχι μόνον διὰ τὴν εὐστάθειαν τοῦ σκάφους, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ ἐνισχύῃ τὴν τρόπιν κατὰ τὸν φοβερὸν ἐκ τῆς κρούσεως τοῦ ἐμβόλου κλονισμόν. Ολη αὐτὴ ἡ ίσχυρὰ ἔυλεια κατέληξεν ἐμπρὸς εἰς τὴν στείραν, ἐπὶ τῆς δποίας προσηρμόσθη δ φάλκης, δ ταλιαμᾶς καὶ ἡ προεμβολίς, μικρότερον καὶ βράχυτερον ἔμβολογ, παντελῶς ἔξω τῶν ὑδάτων, δπως ἀνακόπτῃ τὴν δρμητικὴν εἰσδύσιν δλοκλήρου τοῦ ἐμβόλου εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ πολεμικοῦ πλοίου καὶ ἐμποδίζῃ τοῦτο νὰ σφηγωθῇ μεταξὺ αὐτῶν, πρᾶγμα μὴ ἐπιτρέπον πλέον τὴν δπισθιδρόμησιν τῆς προσβαλλούσης τριήρους. Κατωτέρω τῆς προεμβολίδος ταύτης προσβάλλει τὸ μέγα ἔμβολον σχηματιζόμενον ἀπὸ τὴν περιβάλλουσαν τὰ ἐμπρὸς τείνοντα ἔύλα παχείαν χαλκίνην ἐπένδυσιν καὶ ἀπὸ τὴν ὑπὲρ τὸ μέτρον προεκβάλλουσαν αἰχμήν. Οἱ ἀπὸ τὴν ὅγκωδη ταύτην σπονδυλικὴν στήλην, ἥτις ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῆς τριήρους, ὑψωθέντες νομεῖς συγκρατοῦνται ἔσωθεν ἀπὸ τὰ ζυγά, ἐπὶ τῶν δποίων θὰ τοποθετηθοῦν αἱ καθέδραι τῶν ἔρετῶν, τὰ σέλματα, εἰς τρία διαφορετικὰ ὄψη. Οἱ κωπηλάται τῆς ἄνω σειρᾶς, οἱ θρανῖται, θὰ στηρίζουν τοὺς πόδας των ἐπὶ τοῦ κατωτέρου ζυγοῦ καὶ οἱ τῆς δευτέρας, οἱ ζυγῖται, ἐπὶ τοῦ βάθρου τῶν θαλαμιτῶν, οἱ δποῖοι ἀποτελοῦν τὴν κατωτάτην σειράν. Κλιμακηδὸν λοιπὸν οὕτω δλόκληρον τὸ ἔρετικὸν τοποθετούμενον μὲ τὸ πρόσωπον πρὸς τὴν πρῷαν δὲν χωρίζεται διὰ πατωμάτων καὶ δλοι οἱ κωπηλάται δμοῦ βλέπουν τὸν κελευστὴν καὶ ἀκούουν εὐκόλως τὸ κέλευσμα. Τὸ κατάστρωμα δὲν θὰ τοὺς καλύπτει, περιορίζόμενον εἰς τὰς παρεξειρεσίας, εἰς τὸ πρῷαν δηλαδὴ καὶ πρυμναῖον σανίδωμα, εἰς τὸ πρόστεγον καὶ ἐπίστεγον δπως θὰ ἔλεγαν σήμερον, ἐπὶ τῶν δποίων δὲν θὰ παρετάσσοντο οἱ ἐπιβάται, οἱ δπλῖται, τοῦ Φαῦλου, θὰ ἐκινοῦντο οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ τὸ πλήρωμα τὸ πρωρισμένον διὰ τὴν πηδαλιουσχίαν, τὴν ἀγκυροβολίαν, τὸν χειρισμὸν τῶν ἀρμένων καὶ τὰ τοιαῦτα.

Αἱ ἐργασίαι προχωροῦν μετὰ δραστηριότητος. Τὸ σκάφος δλίγον κατ' δλίγον λαμβάνει τὴν μορφήν του. Πολλοὶ ἔρχονται νὰ τὸ θαυμάσουν. Ὁ Φαῦλος, δ δποῖος προχθὲς ἀκόμη ἐθεωρεῖτο «παιδί»,

σήμερον κρίνεται «φοιβερός ἄνθρωπος». Αποκτᾷ δημοτικότητα. Αύτοι οι ἀρχοντες τὸν συλλογίζονται. Αντιπρόσωποι ἀριστοκρατίας μὴ ἀγαπώσης πολὺ τὸ ναυτικόν, τὸ φιλοτάραχον τριηρικόν, τὸ δποτὸν προάγει τὴν δημοκρατίαν, δίδον τὴν ισχὺν εἰς τὰ πλήθη τῶν ἔρετῶν, οἵτινες ἀριθμοῦνται κατὰ χιλιάδας εἰς τὸ ἀρχαῖον ναυτικόν, ἀναγκάζονται τῷρα νὰ ἐπαινέσουν τὸ ἔργον καὶ τὰ αἰσθήματα τοῦ Φαῦλλου. Ἐνδομύχως δυσαρεστοῦνται βλέποντες αὐξάνουσαν δλονὲν τὸ νεώριον ἐκεῖ τὴν μεγαλοπρεπῆ τριήρη ὑψουμένην ὡς ζωντανὴν μομφὴν κατὰ τῆς πολιτείας των.

Ἐλικρινεῖς εἰναι οἱ γέροντες συμπολεμισται τοῦ πατρός, οἱ δποιοι ἔρχονται νὰ συγχαροῦν μὲ τὴν καρδίαν των τὸν υἱὸν καὶ νὰ τοῦ δώσουν πολυτίμους συμβουλάς. Τὸν δῆμοῦν ιδίως πᾶς νὰ συγκροτήσῃ τὸ πλήρωμά του, ποῦ νὰ ζητήσῃ ἐκάστην εἰδικότητα, πᾶς νὰ τοὺς γυμνάσῃ δμοιομόρφως διότι τὸ θλικόν, ἔλεγον, εἰναι μηδὲν χωρὶς τὸ κατάλληλον προσωπικόν. Ο Φαῦλλος, δστις γνωρίζει νὰ ἀκούῃ, ὥφελεῖται πολὺ ἐκ τῆς πείρας ἀνδρῶν οἱ δποιοι ἐγήρασαν ὑπὸ τὰ δπλα. Τὸ ἔρετικόν ἀπετέλεσαν κατὰ τὸ ἥμισυ "Ἐλληνες θῆπαν ποτὲ τὰ δπλα. Τὸ ἔρετικόν ἀπετέλεσαν κατὰ τὸ ἥμισυ θαγενεῖς Βρέτιοι, κάτοικοι τῶν παραλίων τῆς σημερινῆς Καλαβρίας. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον κατηρτίσθη καὶ τὴς σημερινῆς Καρχηδονίους, οἱ δπλεῖται δμως ἥσαν πάντες νέοι Κροτωνιάται εὐπατρίδαι, ἐκ παλαιοῦ ἀχαϊκοῦ καὶ στρατιωτικοῦ γένους. Εἰς τούτους προσετέθησαν δεξιοὶ τινες Ρηγῖνοι τοξόται. Οι ἀξιωματικοὶ δὲν ἥσαν ἐντελῶς πρωτόπειροι, διασταυρώσαντες ἥδη τὸ ξίφος πρὸς τοὺς Καρχηδονίους, ὑπηρετήσαντες δ' ἐπὶ τῶν πεντηκοντόρων τῆς καταδιώξεως τῶν φοιβερῶν τυρρηνῶν πειρατῶν, τῶν ἐπινοιητῶν τῆς ἀρπάγης. Ο κυβερνήτης ἥτο τέλειος τύπος θαλασσίου λύκου. Γνωρίζει κατὰ σπιθαμὴν τὸ Ιόνιον καὶ τὸ Αιγαῖον καὶ εἰναι δεξιὸς χειριστῆς. Δὲν ἔχει πολλοὺς λόγους. Θέλει μόνον νὰ ἔλθῃ ἡ ὥρα. Εὔχεται νὰ τύχῃ ὑπὸ τὴν πρώφραν του, κανεὶς μεγιστὰν τῆς Σιδῶνος Τύρου διὰ νὰ τοῦ δώσῃ ἐν μάθημα τὸ δποτὸν νὰ μὴ λησμονῇ τῆς Τύρου διὰ τὸν ἔν μαθημα τὸ δποτὸν νὰ μὴ λησμονῇ ποτέ, ἥ, ἀκόμη καλλίτερα, κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἀπίστους αὐτοὺς Ιωνας, οἱ δποιοι στρατεύουν μετὰ τοῦ βαρβάρου. Ω, τὶ κτύπημα τοῦ παρασκευάζει. Τὸ ἔμβολον θὰ εἰσδύσῃ μέχρι τοῦ τρίτου ἀπὸ τῆς πρωφραίας παρεξειρεσίας σέλματος. Αλλ' δχι! Πρέπει νὰ τοὺς ἔξευτελίσῃ πρώτον. Θὰ τοὺς θραύσῃ κατ' ἀρχὰς δλας τὰς κώπας τῆς μιᾶς πλευρᾶς διὰ τῶν ἐμβόλων καὶ τῆς στείρας, ἀφίνων τὴν τριήρη νὰ προστριθῇ μεθ' δλης τῆς δρμῆς κατὰ μῆκος τῆς πλευρᾶς τοῦ πολεμίου πρὶν προφθάσουν οἱ ἔρεται του νὰ σύρουν μέσα τὰς κώπας των. Τὰ πτερὰ τῶν ἔρετιμῶν θὰ τινάσσωνται εἰς ἐκατὸν δργυιῶν ἀπόστασιν! Κατόπιν θ' ἀποφασίσῃ δ τριήραρχος Φαῦλλος ἀν θέλη νὰ τοὺς καταποντίσουν ἐκεῖ ἥ νὰ ρίψῃ τὰς σιδηρᾶς χειρας καὶ νὰ εἰσθάλη δ ἴδιος εἰς τὸ ἔχθρικόν κατάστρωμα ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἐπιβατῶν.

"Οταν διὰ πρώτην φορὰν δ Φαῦλλος ἐπεθεώρησε τὸ εὐσταλές αὐτὸ πλήρωμα, συγκεντρωθὲν πρὸ τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς "Ηγήτορος διὰ τῆς θυσίαν, δλη ἥ Κρότων συνέρρευσε διὰ νὰ τὸ θαυμάσῃ. Ο Φαῦλλος δὲν ἦδυνατο νὰ κρύψῃ τὴν χαράν του. Τι ἀνδρες, τὶ παρά-

στημα! ἀκίνητοι ἐπὶ δύο ζυγῶν. Θὰ ἡδύναντο νὰ ὑποστοῦν τὴν σύγκρισιν μὲ τοὺς ἐπιλέκτους τῆς ναυαρχίδος τοῦ Εὐρυθιάδου.

Ἐχουν τὴν τάξιν τοῦ ἀγήματος ἐν ἀποβάσει.

Πρῶτοι εἰναι τεταγμένοι οἱ πρωρᾶται μὲ τὸν φρύγιον πῖλον ἐπὶ κεφαλῆς, τὸ κυανόχρουν ἔνδυμα, καλῶς ἔζωσμένοι περὶ τὴν δσφύν, μὲ τὸ βραχὺ ἔξφος ἀπὸ τοῦ τελαμῶνος. "Ἐπονται μὲ διπλᾶ διαστήματα τῶν συνήθων εἰς τὸ πεζικὸν σήμερον, οἱ ἐπιβάται, τῶν δποίων λάμπουν τὰ στιλπνὰ κράνη καὶ αἱ ἀσπίδες καὶ οἱ θώρακες, ἀφίνοντες νὰ φαίνωνται τὰ ἄκρα κατερύθρου στολῆς φέρουσι περιγάλκους κνημίδας. ᘜχουσι κατὰ τοὺς δωρικοὺς τρόπους τὸν μύστακα ἔξυρισμένον καὶ φέρουσι μελανὴν λοφιάν ἐπὶ τῆς περικεφαλαίας. Κρατοῦν τὸ δόρυ μὲ τὴν αἰχμὴν ὑψηλά, μὲ τὸν στύρακα παρὰ πόδα. Ἀκολουθεῖ κενὸν τεσσάρων βημάτων καὶ ἔρχεται κατόπιν τὸ ἔρετικόν, τὸ «ρυπαπά!», ὡς τὸ ἔλεγαν, παιζοντες, ἔκ τινος κελεύσματος, ἢ ψυχὴ τῆς τριήρους. Περιβάλλονται μὲ λευκὸν χιτώνιον ἀφίνον κνήμας καὶ βραχίονας γυμνούς. Ὁποῖοι μυῶνες! Ἐκάστη τῶν τριῶν τάξεων τῶν ἔρετῶν διακρίνεται ἐκ τοῦ ἀναστήματος τῶν κωπῶν. Κρατοῦν τὰς κώπας ὅρθιας μὲ τὸ ἔγχειρίδιον πρός τὴν γῆν καὶ τὸ πτερὸν πρός τὰ ἄνω. "Ἐκαστος δὲ φέρει ἐπ' ὄμου τὸ δερμάτινον αὐτοῦ ὑπηρέσιον, ἀνευ τοῦ δποίου οἱ «λισπόπυγοι» δὲν θὰ ἡδύναντο νὰ κωπηλατήσουν δώδεκα ὥρας τὸ ἡμερονύκτιον. Οἱ ἀξιωματικοί, ἐκτὸς τοῦ κυνηρήτου καὶ τοῦ κελευστοῦ, ἀξιωματικοῦ καὶ αὐτοῦ, εἰναι θωρακοφόροι καὶ εἰναι λαμπρότεροι — θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ εἴπῃ τις — καὶ αὐτῶν τῶν ἐπιβατῶν. Ἄλλ' δ λαμπρότερος δλων εἰναι βεβαίως αὐτὸς δ Φάϋλλος ὑπὸ τὴν θαυμασίαν πανοπλίαν του, τὸν λευκὸν λόφον ἐπὶ τῆς λαμπούσης ἐπιχρύσου περικεφαλαίας του, ἢτις ἔξαιρει τὴν καλλονὴν τῆς ὥραιας, ὡς Ἐρμοῦ Πραξιτέλους, κεφαλῆς του. Τὸ ἀνάστημά του μᾶλλον μέτριον μὲ ἀμέμπτους ἀναλογίας, τὸ σῶμα μὲ πλήρη τὴν μυϊκὴν ισορροπίαν. Βάδισμα ἐλεύθερον, κειρονομία τελεία. Διδει διὰ σημείων τὸ παράγγελμα, δπερ διὰ φωνῆς στέντορος ἔξαγγέλλει δ ἐνωμοτάρχης τῶν ἐπιβατῶν. Μετὰ τὴν θυσίαν τὸ ἀγήμα ἐν μέσῳ τῶν γενικῶν ἐπευφημιῶν βαδίζει μὲ βῆμα βαρὺ καὶ ἔρρυθμον πρός τὸν λιμένα. Ἡγοῦνται οἱ σαλπιγκταὶ καὶ οἱ τριηραύλεις, οἱ δποίοι εἰναι οἱ αὐληταὶ οἱ βοηθοῦντες τὸν κελευστὴν εἰς ρύθμισιν τῆς εἵρεσίας. Ὁ Φάϋλλος βαδίζει κατόπιν μεταξὺ τοῦ κυνηρήτου καὶ τοῦ κελευστοῦ. Τὸ ἀγήμα εἰς φάλαγγα λόχου. Ἡ ζύγισις τελεία, ἡ τήρησις τῶν ἀποστάσεων ἀμεμπτος, τὰ δόρατα δρθια, αἱ κώπαι ἐπ' ὄμου. Αὗται θ' ἀντικατασταθοῦν δι' ἀκοντίων ἐν περιπτώσει ἀποβάσεως, δταν οἱ μὲν ἐπιβάται τοῦ στόλου σχηματίζουν τὸ βαρὺ πεζικόν, τὰ δ' ἔρετικὰ τοὺς ψιλούς. Ὅταν παύσουν αἱ σαλπιγγες καὶ οἱ αὐλοί, δ ἔρρυθμος κρότος τοῦ βήματος ἀποτελεῖ ἀληθῆ ἀρμονίαν.

«Βραδέως» χωροῦσι «καὶ ὑπὸ αὐλητῶν νόμου ἐγκαθεστώτων, ἵνα δμαλῶς μετὰ ρυθμοῦ βαίνοντες προέλθοιεν καὶ μὴ διασπασθείη αὐτοῖς ἡ τάξις».

Ο κόσμος τρελαίνεται ἐξ ἐνθουσιασμοῦ. "Ολαι αἱ κόραι τῆς Κρό-

τωνος ἀνέρχονται εἰς τὰ ἀνδηρα. Βροχὴ ἀνθέων ὑποδέχεται τὸ ἄγημα. Δὲν ἀμφιβάλλετε δτὶ τὸ ζωηρότερον τῶν ἀνδήρων εἶναι τῆς οικίας τοῦ Ἰάδμονος. Λαὸς καὶ στρατιῶται χωροῦν πρὸς τὸν λιμένα ἔδοντες τὸ περίφημον ἐμβατήριον:

«Ἄγετ', ὁ Κρότωνος εὐάγδρου τέκνα, . . .»

Τὸ σκάφος διακρίνεται μακρόθεν ἐπὶ τῆς ὑψηλῆς αὐτοῦ ναυπηγί-
κῆς κλίνης ἀναμένον τὴν καθέλκυσιν. Αἱ κομφαὶ αὐτοῦ γραμμαὶ
διαγράφονται μεγαλοπρεπεῖς εἰς τὸν δρῖζοντα. Εἶναι νῦν σχεδὸν
τέλειον. Τὰ ἀκροστόλια ὑψοῦνται ὑπερήφανα ἐπὶ τοῦ μιλτοβαφοῦς
πλοίου καλυπτομένου κατὰ τὴν πρύμναν καὶ ἐν μέρει κατὰ τὴν
πρῷραν ὑπὸ ἀναγλύφων κοσμημάτων, τῶν δποίων τὴν χάριν δύναται
τις νὰ φαντασθῇ ἐξ ἀναλογίας ἐκ τῶν ἄλλων καλλιτεχνιῶν ἔργων
τῶν παλαιῶν. Τὰ ἔξαλλα περιθέει στενὸς ἔξωστης, ἡ περιθρανος,
ἐφ' ἣς στηρίζουσι τὰς κώπας των οἱ θρανῖται. Αἱ ὑπ' αὐτὴν δύο σει-
ραι ὅπων διὰ τὰς κώπας τῶν ζυγιτῶν καὶ τῶν θαλαμιτῶν θέλευσι
προασπίζεσθαι κατὰ τοῦ κύματος διὰ τῶν περιέργων ἐκείνων σκυτί-
νων θυλάκων, ἀτινα ἀπεκάλουν ἀσκώματα, καὶ τὰ δποῖα περισφή-
γοντα τὸν λαιμὸν τῆς κώπης, ἥμιπόδιζον τὸ βδωρ νὰ εἰσρέῃ διὰ τῶν
ὅπων, δταν δὲ πάλιν αὕτη ἀφηρεῖτο κρεμάμενα ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ
σκάφους ἔφραττον τὴν ὅπην. Κατωτέρω τῶν ὅπων τούτων ἐπὶ τῆς
ἰσάλου περίπου γραμμῆς ἐκτείνονται τὰ ἐξ ὀκταδακτύλων σχοινίων
ὑποζώματα συγκρατοῦντα τὸ εἴλυτον σκάφος. Ἐκ τῶν δφθαλμῶν
ἔξέργονται τὰ ισχυρὰ ἀγκύρεια σχοινία. Ὑπὸ τὰς ἀμυντικὰς πρω-
ραίας ἐπωτίδας ἡ λευκάζουσα πτυχίς, ἐπὶ τῆς δποίας ἐγράφετο τὸ
ὄνομα τοῦ σκάφους, φέρει διὰ χαλκίνων χαρακτήρων τὸ ὄνομα
»Ἀριστονίκη».

Ἡ ναῦς εἶναι σχεδὸν κατὰ πάντα ἔτοιμη ἐπὶ τῆς ναυπηγικῆς
αὐτῆς κλίνης καὶ ἐλάχισται θ' ἀπαιτηθοῦν ἔργασίαι μετὰ τὴν καθέλ-
κυσιν ὅπως συμπληρωθῇ δ ὅπλισμός της. Οἱ ναῦται καὶ δεκάς ναυ-
πηγῶν εἰσπηδῶσιν εἰς τὸ σκάφος. Αἱ παρασκευαὶ τῆς καθελκύσεως
συμπληρωοῦνται συντόμως. Εἰς ἓν σημεῖον τοῦ ἀρχιναυπηγοῦ τὸ σκά-
φος ἀφίεται νὰ ἔξοιλισθῇση εἰς τὴν θάλασσαν. Ἡ δλη ἔργασία διε-
ξάγεται μετὰ τόσης τέχνης ὥστε νομίζει τις δτὶ ἡ »Ἀριστονίκη»
ἀπετέθῃ ἐπὶ τοῦ κύματος ὑπὸ λεπτοφυοῦς τινος χειρός. Τόσον ἐλα-
φρὰ ἔφαυσε τὸ κύμα. Τὸ ἐκτόπισμα ἄλλως τοῦ τεσσαράκοντα
μέτρων μακροῦ καὶ τέσσαρα στενοῦ αὐτοῦ σκάφους μόλις ἀνέρχε-
ται εἰς πεντήκοντα τόννους.

Μακρυνθεῖσα εἰς ἀπόστασιν τόξου βολῆς ἀπὸ τῆς ἀκτῆς ἡ περί-
κομφος τριήρης, ἐνῷ παφλάζει ἀκόμη περὶ αὐτὴν τὸ κύμα, ἐπανά-
γεται ρυμουλκουμένη βραδέως εἰς τὴν ἀκτὴν ὑπὸ τὰς βροντώδεις
ἐπευφημίας τοῦ πλήθους καὶ τὸ μικρὸν τοῦ βυθίσματος ἐπιτρέπει νὰ
προσγειώσῃ, ὡς νὰ ἥτο κοινόν τι ἐφόλκιον καὶ ἡ ἀποδάθρα ρίπτεται
ἐπὶ τοῦ κρηπιδώματος. Τὸ ἐρετικὸν εἶναι βεβαίως ἀνυπόμονον νὰ
καθίσῃ ἐπὶ τῶν σελμάτων, νὰ δοκιμάσῃ τοὺς ρωμαλέους αὐτοῦ βρα-
χίονας ἐπὶ τῶν κωπῶν ὑπὸ τοὺς ἥχους τῶν αὐλῶν ἡ τοῦ ἄσματος

τοῦ κελευστοῦ, τοῦ δποίου ἐκάστην στροφὴν πάντες δμοῦ ἐπανα-
λαμβάνουν, ἀλλὰ τοῦτο θὰ γίνῃ μετὰ ἔνα ἀκόμη μῆνα δταν τὸ
πλοῖον παρασκευασθῇ τελείως. Ἀρκοῦνται σήμερον τὸ φόρμα τῶν,
τὴν εἰρεσίαν, νὰ χορεύσουν ἐπὶ τῆς Ἑγρᾶς. Αἱ κῶπαι ἀποτίθενται ἐν
τῷ πλοιῷ καὶ δι κελευστῆς ἔδει τὴν πρώτην στροφὴν, τὴν δποίαν οἱ
ἔρεται ἐν κύκλῳ ἐπαναλαμβάνουν κινοῦντες τοὺς πόδας τῶν μὲ τὸν
αὐτὸν ρυθμὸν μὲ τὸν δποῖον θὰ ἥλαυνον τὰς κώπας, μὲ καταπληκτι-
κὴν δμοιότητα τῶν σημερινῶν χορῶν τῆς Ἐλλάδος, οἱ δποῖοι εἰναι
ἡ ἀπήκησις τῶν ἀρχαίων «εἰρεσιῶν». Χορεύουν καὶ ἔδουν ἀκούρα-
στοι, «ἄτε δὴ ναῦται». Οἱ ἥλιοι ἐν τούτοις κατέρχεται δλονέν, αἱ
τελευταῖαι του ἀκτίνες πίπτουσαι ἐπὶ τῆς πρώτας τῆς «Ἀριστονί-
κης» κάμνουν νὰ σπινθηροβολῇ τὸ κατάκοσμον τῆς ὅψηλῆς αὐτῆς
πρύμνης ἄφλαστον. Ή ναῦς τοῦ Φαῦλου εἰναι θαυμασία.

Ολίγον κατ' ὅλιγον τὸ πλήθιος διαλύεται, οἱ δπλῖται ἐγκαθιστοῦν
τοὺς φύλακας ἐπὶ τοῦ σκάφους καὶ δ Φάյιλος ἀπέρχεται νὰ ῥιφθῇ
εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ πατρός του, δστις τόσα ἔκαμε δι' αὐτόν.

* * *

Ο γέρων Εὔθουλος κατάκοπος ἐκ τῆς τόσης ἐργασίας, ἀδιάθετος
ἀπό τινων ἡμερῶν, δὲν ἡδυνήθη νὰ παραστῇ εἰς τὴν καθέλκυσιν, εἰς
τὸ βάπτισμα, ὃς θὰ ἐλέγομεν ἡμεῖς, τοῦ νέου τούτου τέκνου του
ἀλλ' ἀρά γε κατεβλήθη ὑπὸ σωματικῶν μόνον πόνων;

Ο Φάյιλος δὲν βραδύνει νὰ διακρίνῃ δτι ἡ κόπωσις αὐτὴ δὲν
εἰναι ἀπλῶς σωματική. Ήθική τις δόδυνη κατατρώγει τὸν γέροντα.
«Εχει ἀπολέσει τὴν συνήθη του εὐθυμίαν. Ο Φάյιλος τὸν κατορ-
θώνει νὰ δμιλήσῃ τέλος.

Τὸ βαλάνιον εἰναι κενόν. Ίδού. Δὲν ὑπάρχουν πλέον τὰ μέσα τοῦ
πολέμου. Ήλπίζει νὰ διορθώσῃ τὰ πράγματα αἱ ἐλπίδες του διεφεύ-
θησαν ἐφ' ὅλης τῆς γραμμῆς. Αὐτὸ τὸ ἄφλαστον, τὰ ἀσκώματα,
ὅλα τὰ κρεμαστὰ σκεύη, τὰ ἀντλητήρια, αἱ κλίμακες, οἱ φανοί, αἱ
ἄγκυραι, ἡ περίνεως, αἱ ἔφεδροι δηλαδὴ κῶπαι καὶ δλος δ ἔφεδρος
δηλισμὸς χρεωστοῦνται. Τὰ ίστια μάχης καὶ τὰ ίστια πλοῦ δὲν
ἐσταθή δυνατὸν νὰ παραγγελθῶσιν ἀκόμη, καὶ τὸ πάντων χείριστον
δὲν ὑπάρχουν τὰ χρήματα τῆς συντηρήσεως τοῦ πληρώματος τῆς
μακρᾶς ἐκστρατείας. Χρειάζονται πολλαῖ, πολλαῖ χιλιάδες δραχ-
μῶν ἀκόμη. Λόγῳ τῆς δυσμενείας τῶν περιστάσεων, τῆς δειλίας τῶν
τραπεζιῶν, τῆς δολιότητος ἀλλων, τὰ δυοθηκευθέντα δὲν ἀπέφεραν
δ, τι ἔπρεπε νὰ δώσουν. Ή ἀποστολὴ ἐνὸς φίλου εἰς Συρακούσας ἐντε-
λῶς ἀπέτυχεν. Οἱ Σικελιῶται δὲν βοηθοῦν παρὰ τοὺς στρατεύοντας
κατὰ τῶν Καρχηδονίων. «Έχουν καταληφθῆ ὑπὸ ἐνὸς εἴδους πανι-
κοῦ. Τὸ γράμμα του θὰ σοῦ τὰ εἰπῇ καλλίτερα. Ίδού! »Ανάγνωσέ
το. «Αλλως, πανταχόθεν πολέμου ἐπικειμένου, οἱ πλούσιοι κρύπτουν
βαθειὰ τοὺς θησαυρούς των. Οἱ ἀρχοντες τῆς Κρότωνος, ἀφ' ἑτέρου,
δὲν δύνανται ἡ δὲν θέλουν νὰ βοηθήσουν ίδιωτικὸν ἔφοπλισμόν. Καὶ
εἰς μάτην ἔξηντλήθη ὅλη ἡ εὐγλωττία τοῦ κοσμητοῦ Πάδμονος,
δστις εἰλικρινῶς ἀγαπᾷ τὸν Φάյιλον. «Α! μὰ τοὺς θεοὺς δὲν μένει

ἄλλο ἦ νὰ πωλήσωμεν τὸ σκάφος μας εἰς τοὺς Ἐπιζεψυρίους Λοχρούς! . Ὁ Φάϋλλος οὐδέποτε εἶχεν εἰδῆ τὸν πατέρα του τόσον ἀποτεθαρρημένον. Ἔκείνην τὴν νύκτα δὲν ἤδυνήθη νὰ κλείσῃ τοὺς ὄφθαλμούς. "Ολα τὰ σχέδια γυρίζουν εἰς τὸ κεφάλι του. Σκέπτεται νὰ ἀναλάβῃ τὴν στρατείαν ἑταῖρικῶς ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διανομῆς τῶν λειών μετὰ τοῦ πληρώματος. Ἀλλὰ τότε πῶς ἥθελε συγκρατήσει τὴν πειθαρχίαν, μετεβάλλετο δὲ σχεδὸν καὶ εἰς πειρατήν, καὶ ὑπὸ τοιούτους δρους οἱ δπλῖται, Ἀχαιοὶ καὶ εὐγενεῖς, δὲν θὰ τὸν ἡκολούθουν. Δὲν ἡξεύρει τί νὰ κάμη ἀπερίγραπτος εἶναι ἢ ἀμηχανία του. Περιφέρεται μελαγχολικὸς ἔξω τῆς πόλεως· μάτην ἢ Ἀριστονίκη τὸν ζῆτε πανταχοῦ. Φεύγει μακράν τοῦ νεωρίου· θὰ ἔλεγέ τις δτι φοβεῖται νὰ τὸ πλησιάσῃ, διὰ νὰ μὴ ἵδη τὰς ἔργασίας χαλαρώθεισας. Ἐν τούτοις ἡ ὥρα τοῦ ἀπόπλου θὰ ἔλθῃ. Τὸ πρᾶγμα δὲν θὰ ἐπεδέχετο ἀναβολήν. Κατὰ τοὺς ὑπολογισμούς τῶν κυβερνητῶν τῶν ἐμπορικῶν δλκάδων, αἱ δποῖαι προσφάτως κατέπλευσαν ἐξ Ἑλλάδος, οἱ ἔχθρικοι στόλοι θὰ εὑρίσκοντο ἥδη ἐν τῷ Θερμαϊκῷ κόλπῳ, δ δὲ Ἑλληνικὸς συγκεντροῦται περὶ τὸ Ἀρτεμίσιον. Καὶ αὐτὸς ἀντὶ ἔκπλου θὰ ἵδη μετ' ὀλίγας ἡμέρας τὸ ὥραίν του πλήρωμα διαλύσεν. Οἱ δπλῖται συντηροῦνται ἀφ' ἔαυτῶν, ἀλλ' οἱ πτωχοὶ ἔρεται; Ὁ γέρων Εὔδουλος δὲν ἔχει πλέον νὰ στείλῃ οὕτε δοιούς οὕτε ἀλφιτα. Ὁ δυστυχῆς Φάϋλλος ἔκινδύνευε νὰ τρελλαθῇ...

**

Ἡ νῦξ δὲν εἶχεν ἀκόμη ἐντελῶς ἀποσύρει τὴν πτέρυγά της ἀπὸ τὴν πόλιν τῆς Κρότωνος. Τὰ πάντα ἥσαν ἀκόμη βυθισμένα εἰς τὴν σιγήν, ὅταν ἡ βαρετὰ αὐλειος θύρα τῆς οἰκίας τοῦ Ἰάδμονος τρίξασα ἐλαφρὰ ἐπάνω εἰς τοὺς στρόφιγγάς της ἀφῆκε κάποιαν, λευκήν τινα ὀπτασίαν, νὰ διολισθήσῃ εἰς τὴν ὁδόν. Ἡτο ἡ Ἀριστονίκη. Καθ' ὅλην τὴν νύκτα δ ὑπνος δὲν εἶχε καθίσει εἰς τὰ βλέφαρά της. Ἐγνώριζεν δτι τὸ σχέδιόν της ἔπρεπε νὰ ἐκτελεσθῇ κρυφά, νὰ φύγῃ πρὸ τοῦ πρώτου χαράγματος χωρὶς κανεὶς νὰ τὴν ἐννοήσῃ. Τίς ἥθελε τὴν ἀφήσῃ, τῇ ἀλγηθείᾳ, νὰ κάμη τοιαύτην τρέλλαν. Κρατοῦσα τὴν ἀναπνοήν της διηλθεν ὡς σκιὰ διὰ τοῦ δωματίου τῆς πιστῆς τροφοῦ Λυκάστης καὶ διὰ τινος διαδρόμου ἔφθασεν εἰς τὸ πρόστοον. Ἐδῶ ἐστάθη διστάζουσα ὑπὸ τὸ ὠχρὸν φῶς τῆς ἀπὸ τῆς ὁροφῆς κρεμαμένης λυχνίας, τὸ δποῖον πίπτον ἐπὶ τῆς λευκῆς ἐσθῆτος της ἀνεδείκνυε τὸ κομψὸν αὐτῆς ἀνάστημα· αἴφνης μὲ ἐν νευρικὸν κίνημα ἀποφασιστικότητος καὶ μὲ τὴν χάριν καὶ δεξιότητα τῶν ὥραίων γυναικῶν ἀναδένει ταχέως τὴν ἀφθονον κόμην, ἢ δποῖα λυθεῖσα πρὸς στιγμὴν καὶ χυμένη περὶ τοὺς ὕμους σύρεται σχεδὸν μέχρι τοῦ μαρμαρίνου δαπέδου «ἐφ» οὗ λάμπει τὸ δέρμα τῶν ποδῶν της τῶν ὥραίων», ἀναλόγων μὲ σφυρὰ καὶ κνήμας, τὰς δποῖας θὰ ἔζηλευε καὶ ἡ Ἀφροδίτη. Μὲ πολλὴν προσοχὴν κατόπιν συγκροτεῖ μίαν πελωρίαν δέσμην ρόδων ἐκ τῶν ὑπὸ τὸ πρόστοον ἀνθοφόρων δοχείων, τὰ δποῖα εἶχε φροντίσει ἀπὸ ἐνωρίς νὰ δπλίσῃ. Ρίψασα τότε ἀκόμη μίαν φορὰν γύρω τὸ βλέμμα καὶ πεισθεῖσα δτι οὐδεὶς

τὴν εἰδεις τὴν ἐννόησεν, ἔξερχεται τοῦ προστόου καὶ σύρει αὐγὰ σιγὰ τὸν βαρὺν τῆς θύρας μοχλόν.

Μὲ τὰ ἄνθη τῆς εἰς τὴν ἀγκάλην τροχάζει τώρα ἐλαφρὰ καὶ θαρραλέα μὲ γυμνοὺς τοὺς ἀριστοκρατικούς της πόδας ἐπὶ τοῦ λείου λιθοστρώτου τῶν δόδων τῆς Κρότωνος.⁹ Ο πρωΐνὸς αὐτὸς περίπατος δὲν εἶναι πολὺ δυσάρεστος καὶ ηθελον τὸν ἐπιδοκιμάσει ἵσως ὅλοι τῆς ἐποχῆς οἱ Κνάτηπ. Ἐν μειδίαμα διαγράφεται ἐπὶ τῶν χειλέων τῆς Ἀριστονίκης, ὅταν γοργὰ βαίνουσα συλλογίζεται τὴν εὐχάριστον ἔκπληξιν, τὴν δποίαν θὰ προξενήσῃ εἰς τὸν Φάϋλλον, ὅταν ἡ σεπτὴ "Ἡρα τοῦ στείλῃ, χάρις εἰς τὰς δεήσεις της, πᾶν δια τοῦ χρειάζεται διὰ τὸ μέγα πλοίον του. Ἄλλα διέβη ηδη, ἡ ἀφελής κορασίς, τὰς πύλας τῆς Κρότωνος. Ἔδω δὲν ὑπάρχει πλέον πλακόστρωτον. Οἱ μικροὶ λίθοι, ἀπὸ τοὺς δποίους εἶναι κατεσπαρμένη ἡ δόδος, ἀρχίζουν νὰ γίνωνται ἐνοχλητικοὶ ἀνακόπτουν βαθμηδὸν τὸ τάχος τοῦ δρόμου. Ἄλλ' ἡ Ἀριστονίκη βαδίζει πάντοτε ἐμπρός καὶ βαδίζει γενναιῶς. Παρακάτω εἰς τὴν καμπήν τῆς δδοῦ ἐν τούτοις τὰ χαλίκια καταντοῦν κάποτε ἀληθιναὶ μάχραι καὶ ηδη ἡ ὥραια δδοιπόρος μας βαδίζει βραδύτερον. Ὁλίγον μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ηλίου ἀρχίζει ἐν καῦμα ἀφόρητον ὁ κέφυρος ἔχει σχεδὸν καταπέσει. δὲν ἀργεῖ ἐν τούτοις νὰ τὸν διαδεχθῇ ὁ πρωΐνὸς βορρᾶς. Ἡ πτωχὴ Ἀριστονίκη ἀναπνέει τούλαχιστον. Ὁλίγον ὅμως κατ' ὀλίγον ὁ βορρᾶς αὐτὸς καθίσταται φυχρότατος καὶ αἱ ὀμοπλάται εἶναι κάθιδροι. Ρίγη διατρέχουν ὅλον αὐτῆς τὸ σῶμα. Ἡ δδὸς τώρα εἶναι ἀνηφορικὴ¹⁰ ἡ πορεία καθίσταται βραδυτέρα, καὶ εἶναι δρόμος καὶ δρόμος ἀκόμη. Οἱ βράχοι ἀρχίζουν. Αἱ αἰχμηραὶ ἀκωναὶ των κατασχίζουν τὰ ἀδρὰ πέλματα τῶν ποδῶν της. Θὰ φθάσῃ ἀρά γε ποτέ; Ἄλλ' ὁ Φάϋλλος τότε, ἡ ναῦς, τί θ' ἀπογίνουν! Προχωρεῖ, ἀλλὰ τὸ βῆμα της δὲν εἶναι πλέον σταθερόν· συγνὰ σκοντάπτει καὶ γονατίζει¹¹ ἐγερται βοηθουμένη διὰ τῶν χειρῶν. Τὰ ἄνθη τῆς σκορπίζονται κατὰ γῆς καὶ τὰ μαζεύει εἰς τὸ φόρεμά της μὲ κλαυθμηρισμοὺς μικροῦ παιδίου. Τόσον πονεῖ. Τεράστιον καὶ ἀπότομον τὸ βραχῶδες βουνὸν δψοῦται ἐνώπιον της, πολὺ μεγαλείτερον παρ' ὅταν τὸ ἀνήρχετο ἐπὶ τοῦ φορείου, βασταζομένου ὑπὸ τῶν δούλων. "Ω! δὲν θὰ φθάσῃ ποτὲ εἰς τὸ Δακίνιον. Ὑπερετίμησε λίαν τὰς δυνάμεις της. Κάθεται ἡ μᾶλλον καταπίπτει ἀπηλπισμένη καὶ κατάκοπος" ἀλλ' ἔξαφνα τὴν καταλαμβάνει ὁ φόδος. Δὲν τὸ εἰχε συλλογίσθῃ τοῦτο· μόνη εἰς αὐτὴν τὴν ἔρημον! Πρέπει νὰ βαδίσῃ ἐμπρός, πρέπει νὰ βαδίσῃ πρὸς τὸ ιερόν.

Στρέφει δλον τὸν νοῦν της πρὸς τὴν "Ἡραν, ἀνακαλεῖ δλην της τὴν δύναμιν καὶ βαδίζει καὶ πάλιν, ὅταν δὲν ἀναρριχᾶται ἐπὶ τῶν βράχων. Ἡ ἀλγηδῶν τῶν ποδῶν της εἶναι φρικώδης¹² προστίθεται τώρα καὶ ἡ τῶν χειρῶν, αἰτινες καὶ ἔκειναι κατακόπτονται. Ἄλλ' ηδη ἀνηλθεν ἀρκετὰ ὑψηλά¹³ βλέπει τὴν Κρότωνα πολὺ μακρὰν ἐκεὶ κάτω καὶ ὑπολογίζει δτι θὰ ἔκαμε περισσότερον ἀπὸ τὸ ἥμισυ τοῦ δρόμου. Τοῦτο τὴν ἐνθαρρύνει δλίγον. "Ηδη πρέπει νὰ διέλθῃ μακράν στενωπὸν καὶ σύρεται πλέον δι' αὐτῆς, στηριζομένη,

ἐπὶ τῶν βραχωδῶν πλευρῶν της ἀλλ' ἡ ὅδος εἶναι ὁ πωσθῆποτε δμαλὴ ἐδῶ. Νὰ μὴ εἴχε τούλαχιστον ἀκάνθας! Ἡ δίψα ἐν τῷ μεταξὺ καθίσταται πλέον ἀφόρητος ἀρχίζει νὰ φλογίζῃ τὸ στήθος της τὸ στόμα της ἔηραινεται· ἥδη δὲ αἰσθάνεται καὶ λίαν βαρεῖται τὴν κεφαλήν της· τὸ ἀντικείμενα ἀρχίζουν νὰ στροβιλίζουν γύρω της· τὸ βλέπει διτὶ δὲν θὰ βραδύνῃ νὰ πέσῃ λιπόθυμος... 'Αλλ' ἡ στενωπός ἐτελείωσε καὶ εἰς τὴν πρώτην τῆς δοῦ καμπήν τὸ ποθητὸν ἱερόν ἐπιφαίνεται ἔξαφνα λευκόν, περικαλλές, ἀπαστράπτον.

Δησμονεῖ τότε δλους της τοὺς πόνους, πίπτει εἰς τὰ γόνατα, ὑψώνει τὰς χεῖρας πρὸς τὸν μεγαλοπρεπῆ ναόν, δ ὅποιος δὲν εἶναι πλέον μακράν. Διακρίνει αὐτοὺς τοὺς ἱεροὺς ταώ, οἵτινες περιφέρονται ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ναοῦ καμαρώνοντες καὶ ριπιδοῦντες τὰς λαμπρὰς σύράς των. Τὴν χωρίζει ἀκόμη ἀπὸ τοῦ ναοῦ εὑρεῖα χαράδρα. Ἐδῶ τούλαχιστον ἐπὶ τῶν πλευρῶν της ἡ προνοητικὴ χεῖρ τῶν ἱερέων εἴχε χαράξη εὐεργετικάς τινας ἀτραπούς. 'Αλλως ἡ Ἀριστονίκη λησμονεῖ τώρα τοὺς πόνους, αἰσθάνεται ἐπάνω της τὴν προστάτιδα χείρα τῆς μεγάλης θεᾶς τῶν νομίμων ἐρώτων καὶ δὲν βαδίζει πλέον, πετῷ πρὸς τὸ Ἡραῖον! 'Αλλ' ὑπολείπεται εἰς ἀνήφορος ἀκόμη.

* * *

'Ἐπάνω εἰς τὸν μαῦρον ἵππον του, ὅμοιος μὲ τὸν Βορέαν, ἔξωρμησεν δ Φάյλλος ἐκ τῆς μεσημερινῆς πύλης τῆς Κρότωνος. Καταράται τὴν ὄραν καὶ τὴν στιγμὴν, κατὰ τὴν δροῖαν συνέλαβε τοιαῦτα παράδολα σχέδια. Συνέτριψε μὲ τὰς φαντασιοπληξίας του τὸν πατέρα του· φονεύει τόρα τὴν μνηστήν του. 'Αλλὰ ποῦ νὰ φαντασθῇ! 'Ω, ἀν ἥδύνατο τούλαχιστον νὰ προλάβῃ τὴν ἀνοησίαν αὐτῆν. Γνωρίζει καλῶς τὶ εἶναι αὐτὴ ἡ πορεία τῶν γυμνοπόδων παρθένων εἰς τὸ Λακίνιον. Τὸ εἶπε ἀλλὰ τίς θὰ τὴν ἐπίστευεν. Πῶς εἶναι δυνατὸν ν' ἀνθέξῃ μία τόσον ἀδρὰ κορασίς εἰς αὐτὸ τὸ ἄγριον μαρτύριον! Εἶναι βέβαια τώρα πολὺ ἀργά. 'Α! αὐτὸ τὸ ὑπναλέον κνώδαλον ἡ Λυκάστη, ἡ νωθρὰ καὶ βάρεια Λυκάστη. Νὰ μὴ πάρῃ εἰδήσιν. 'Ω! τῇ ἀληθείᾳ εἰς ὄραίαν ἀκόλουθον δ 'Ιάδμων ἐνεπιστεύθη τὴν κόρην του. 'Αχ, ἀν ἥδύνατο νὰ τὴν προφθάσῃ τούλαχιστον εἰς τὸ μέσον τῆς δοῦ. Θὰ τὴν εὕρῃ ζῶσαν ἡ θὰ τὴν εὕρῃ νεκρὰν εἰς τὸ βουνὸν αὐτό, τὸ δποῖον γέμει σκορπίων καὶ ὅφεων!

Μὲ τῆς ἀστραπῆς τὸ τάχος φέρεται πρὸς τὰ ὑφώματα τὰ χωρίζοντα τὸ Λακίνιον ἀπὸ τὴν Κρότωνα· ταχέως ὅμως τὸ δύσβατον καὶ διακεκομμένον τοῦ ἐδάφους ἀνακόπτει τὴν δρμήν του. Μαστίζει ἀνηλεῶς τὸν ἵππον, τὸν κεντάρη, τὸν ὠθεῖ ὡς μαινόμενος ἀνάμεσα εἰς τοὺς βράχους. 'Ο θυμοειδῆς κέλης κατατρώγει τὰς πέτρας μὲ τὰς δπλάς του, ἀλλ' οὐχὶ ἀπαξὲ δλισθαίνει καὶ πίπτει. Τὸν ἀνεγείρει σύρων τὰς ἡνίας διὰ σιδηρᾶς χειρός. Τέλος ἀνέρχονται ἐπὶ τῶν ὑφωμάτων. 'Ο Φάյλλος στρέφει γύρω τὸ βλέμμα του ἀλλ' οὐδαμοῦ διακρίνει ψυχὴν ζῶσαν. 'Αν συνηντήθη ὑπὸ κακοποιῶν καὶ φαυλοθίων! Αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς του ὀρθοῦνται. 'Ορμᾷ πάλιν πρὸς τὸ Ἡραῖον, κεντάριζων σκληρῶς τὸν ἵππον του. 'Αφροκοποῦν τὰ πλευρὰ

τοῦ δυστυχοῦς ζώου. Μετ' ὀλίγον εὑρίσκεται ἐπὶ τῆς τελευταῖς ἀνωφερείας, τὴν ὅποιαν ὅμως οὐδὲ σικελική νήμιονος θὰ ἡδύνατο ν' ἀναβῇ. Ὁ ταλαιπωρος ἵππος κατακυλινδεῖται εἰς τὴν χαράδραν, ἐνῷ δὲ Φάյλλος μόλις προφθάνει νὰ ἔξοιλισθήσῃ ἀπὸ τῆς ράχεώς του εἰς τοὺς βράχους χωρὶς νὰ γυρίσῃ κανὸν νὰ ἴδῃ τί γίνεται ὅπισθέν του καὶ ἔξακολουθεῖ τὸν δρόμον του πηδῶν ἀπὸ βράχου εἰς βράχον ὡς αἴγαγρος φεύγων τὸ βέλος δεξιῶν κυνηγῶν. Εἰς ὀλίγας στιγμὰς δὲ φοιβερὸς νικητὴς τοῦ ἀλματος εἰς τὰ Πύθια εὑρίσκεται ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄροπεδίου, τοῦ βαστάζοντος τὸν περίφημον ναὸν τῆς "Ηρας.

Πλησιάζων αὐτὸν βραδύνει ἔξι εὐλαβείας τὸ βῆμα. Ἀνέρχεται μετὰ σεβασμοῦ τὰς βαθυτίδας. Προχωρεῖ σχεδὸν τρέμων. Εἰσέρχεται.. Δὲν ζητεῖ ἄλλο ἀπὸ τὴν θεάν ἢ τὴν Ἀριστονίκην. Νὰ είναι ἐντὸς τοῦ ναοῦ; Είναι δυνατὸν νὰ ἔφθασέ ποτε, νὰ διήγυνεσέ ποτε τὸν φοιβερὸν αὐτὸν δρόμον; Μήπως περιεπλανήθη, μήπως κατέπεσεν εἰς τινὰ χαράδραν, ἢ περιέπεσεν εἰς χεῖρας τυρρηνῶν ληστῶν; Ψυχρὸς ἰδρὼς τὸν περιρρέει. Εἰσδύει εἰς τὸν σηκὸν καὶ ὑψώνει, ζαλισμένος ἀκόμη ἀπὸ τὸ πολὺ ἔξω φῶς, τοὺς ὀφθαλμούς πρὸς τὴν εὐσπλαγχνικήν δέσποιναν. Εἰς τὸ σκιόφως τοῦ σηκοῦ τὸ χρυσελεφάντινον ἄγαλμα τῆς "Ηρας ὑφοῦται κολοσσιαίον ἐπὶ τοῦ ὄγκωδους βάθρου του. Ἡ ὑπερήφανος θεά κάθηται ἐπὶ λαμπροῦ θρόνου. Ἀπερίγραπτος είναι ἢ καλλονή της. Κρατεῖ τὸ σκῆπτρον διὰ τῆς ἀριστερᾶς καὶ ἔκτεινε τὴν δεξιὰν ώσει εὐλογοῦσα, ώσει προσαγορεύουσα τοὺς προσερχομένους. Παρὰ τοὺς πόδας τοῦ θρόνου της δὲ κατάχρυσος ταύτης καὶ ἡ Ἱρις ἀναμένουσι τὰς διαταγὰς της. Τὸ χρυσαδαμάντινον διάδημα κοσμεῖ τὴν θαυμασίαν κόμην, τῆς ὅποιας «βοστρύχων ἔλικες πυκνοὶ ἐπὶ τῶν ὅμων της ἔξοιλισθαίνουν». Τὸ αὐστηρὸν τοῦ βλέμματος μετριάζει ἢ ἐπὶ τῆς περικαλλοῦς μορφῆς διακεχυμένη ἱλαρότης. Χρυσῇ ἐσθῆτῃ ἔρασμίως τυλίσσει τὴν δισφύν αὐτῆς, ἀφίνουσα σχεδὸν γυμνὰ τὰ λαξευτά της στήθη, ὑπὸ τὰς διαφανεῖς δὲ πτυχάς «χιτῶνος αἱθερίου διατυποῦνται εὐκρινεῖς οἱ τύποι σώματος τελείου».

Ο Φάյλλος ἀνατείνει ἵκετευτικῶς τὰς χεῖρας πρὸς τὴν κραταὶν θεάν καὶ πίπτει εἰς τὰ γόνατα κλίνων τὴν κεφαλὴν καὶ ταπεινῶν τὸ βλέμμα. Τότε μόνον διακρίνει ἐκεῖ παρὰ τὸ μέγα βάθρον, σχεδὸν ὑπτίαν, ὥχραν ὡς τὸν θάνατον τὴν Ἀριστονίκην μὲ τὰ ἀνθη της σκορπισμένα γύρω αὐτῆς, μὲ τὴν κόμην χυμένην εἰς τὸ μαρμάρινον δάπεδον, μὲ τὰς χεῖρας, τοὺς πόδας, τὴν κατάλευκον ἐσθῆτα κατάστικτα ἀπὸ αἷμα. "Αναυδος, συντετριμμένος, σύρεται πρὸς αὐτήν. Ταυτοχρόνως σχεδὸν δὲ ναὸς γεμίζει ἀπὸ τὰς ἀφοσιωμένας εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς θεοῦ παρθένους" δὲ σεβάσμιος ἵερεὺς τῆς "Ηρας ἀφῆσας τὸν ὀπισθόδομον ἐπιφαίνεται καὶ αὐτός. Ο ναὸς τότε ἀντηχεῖ ἐκ τοῦ μέλους, δύπερ ἀνακρούεται εἰς δόξαν τῆς θεᾶς. Ο Φάյλλος μὲ ραγισμένην τὴν καρδίαν ἐκ τῆς ὁδύνης, νομίζει δτὶ εὑρίσκεται ἐν δράματι μᾶλλον ἢ ἐν τῇ ζωῇ... Αἱ ἵερειαι διακόφασαι αἴφνης τὸ ζομπα κυκλοῦσι τοὺς ἔραστάς, ἐπιδεχψιλεύουν ἀπείρους περιποιήσεις εἰς τὴν Ἀριστονίκην, ἢτις συνέρχεται. εἰς τὰς αἰσθήσεις της. Ο ἵερεὺς ἐγείρει τὸν Φάյλλον βεβαιῶν δτὶ ἢ ἵκετις οὐδένα διατρέχει

κίνδυνον, ότι ή ρωμαλέα αὐτής φύσις και τῆς θεᾶς ή προστασία θὰ τὴν βοηθήσουν ν' ἀναλάβῃ ταχέως.

Μεταφερθεῖσα εἰς τὸ ἔγγὺς ἀσκητηπετόν ή Ἀριστονίκη ὑποφέρει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἀκόμη, ἀλλὰ τέλος αἱ πληγαὶ ἐπουλοῦνται, αἱ λιποφυχίαι παρέρχονται, η ὑγεία ἀνακτᾶται πλήρης. "Ολοι οἱ οἰκεῖοι τῆς εἶναι ἥδη πλησίον της, ὅλαι αἱ φίλαι τῆς ἔρχονται νὰ τὴν θαυμάσουν. "Ολη η Κρότων διμιλεῖ δι' αὐτήν, πάντες ἐπαινοῦν τὴν ἀφοσίωσίν της, τὴν βαθεῖαν πίστιν της, πάντες ἐκφράζουν τὴν συμπιθεῖσάν των πρὸς τὸ νεκρὸν ζεῦγος. Ἡ τριήρης τοῦ Φαῦλλου εἶναι τὸ ξήτημα τῆς ἡμέρας. "Οσοι δὲν εἰδον ἀκόμη τὴν «Ἀριστονίκην» τρέχουν εἰς τὸ νεώριον νὰ τὴν ίδουν. "Ω! τὸ θαυμάσιον πλοῖον, ὦ! τὸ ισχυρὸν σκάφος τὸ δποῖον θὰ δοξάσῃ τὴν Κρότωνα. Πρέπει νὰ δπλισθῇ και παρασκευασθῇ ταχέως και λαμπρῶς ἐὰν θέλωμεν νὰ προλάβωμεν φοβεράν τινα ἔκρηξιν τῆς ὄργης τῆς Ήρας. Οἱ ἀρχοντες βλέπουν ὅτι πρέπει ν' ἀφήσουν ἀνοικτὰς τὰς ἀποθήκας τοῦ ναυστάθμου διὰ τὸν πλήρη ἔξοπλισμὸν τοῦ πλοίου τοῦ Φαῦλλου και ἐν μόνον εὔχονται ν' ἀποπλεύσῃ τὸ ταχύτερον ή «Ἀριστονίκη». Τὰ μέσα παρέχονται πανταχόθεν τόσον ἀφθονα, ὥστε οὐχὶ μίαν, ἀλλὰ πέντε τριήρεις θὰ ἥδυνατο νὰ ἔξοπλίσῃ δ γέρων Εῦδουλος. Ἡ τριήρης «Ἀριστονίκη» ἔθεωρήθη σχεδὸν ιερά. "Ολοι τρέχουν νὰ βοηθήσουν εἰς διὰ δύνανται τὸ ἔργον τοῦ Φαῦλλου, διὰ νὰ τύχουν τῆς εὐνοίας τῆς θεᾶς.

Τὴν ἡμέραν τοῦ ἀπόπλου ή περικαλλῆς ναῦς ἐξελθοῦσα τοῦ λιμένος πλέει πρὸς τὴν Λακινίαν ἀκραν. "Οταν δὲν ὑπολείπεται η ἐν τρίτον ἀκόμη μιλίου μέχρι τῆς ιερᾶς προκυμαίας, εἰς ἣν η Ἀριστονίκη κατηλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ μὲ τοὺς ιδικούς της, δ Φάϋλλος ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ τριηραρχικοῦ ἔδωλίου του παραγγέλλει εἰς τὸν κυβερνήτην ν' ἀφήσῃ τὴν κωπηλασίαν μάχης, μὲ τὰ ἐννέα της μιλια, διὰ τὸ λεγόμενον «ρόθιον», τὴν εἰρεσίαν τῶν παρατάξεων και τῶν ἐπιδείξεων. Αἱ πρότερον βαθέως τέμνουσαι τὸ ὄδωρ κῶπαι, φαύουν νῦν μόλις τὸ κῦμα, θορυβωδῶς ἀφροκοποῦσαι. Τὸ θέαμα εἶναι γραφικώτατον. Ἡ τριήρης πλέει οὕτως, μέχρις οὖ παρακάμψασα τὸ κρηπίδωμα ἀνακρούει πρύμναν και ὀπισθοδρομεῖ πρὸς αὐτό, ποντίζουσα μίαν τῶν ἀγκυρῶν της και ρίπτουσα εἰς τὴν γῆν τὰ πρυμνήσια της ἐν μέσῳ τῶν ἐπευφημιῶν τῶν ἐπὶ τῆς προκυμαίας. 'Αλλ' δ χρόνος ἐπείγει· μετὰ τοὺς ἀποχαιρετισμοὺς τῶν οἰκείων τὸ πλήρωμα τίθεται ἀμέσως εἰς τάξιν ἀπάρσεως. Τότε διὰ τῆς σάλπιγγος σιωπὴ ὑποσημαίνεται και δ ιερεὺς τῆς Ήρας ἀναπέμπει τὰς πρὸ τοῦ ἀπόπλου νομιζομένας εὐχάς. 'Ο δὲ Φάϋλλος κεράσας τὸν κρατῆρα σπένδει. Συνεπεύχεται δὲ και δ ἐπὶ τῆς ἔηρᾶς πολυπληθής διμιλος. Παιανίσαντες τότε οἱ ἐν τῇ τριήρει και λύσαντες τὰ πρυμνήσια ἀνάγονται.

'Ενῷ η ναῦς μακρύνεται τῆς ἀκτῆς πλέουσα κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὴν Ιαπυγίαν ἀκραν και τὸ Ιόνιον, δ ἥλιος κατέρχεται βραδέως ὀπίσω τῆς Λακινίας ἀκρας, τῆς δποίας η σκιὰ δλονὲν ἐξαπλοῦται ἐπὶ τῶν ὄδατων, οἱ ἐπὶ τοῦ προβλήτος ἀποσύρονται δ εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου πρὸς τὸν ναὸν και πρὸς τὴν πόλιν.

Ἐκεὶ ἐν τούτοις εἰς τὴν ἀκραν τῆς ἀκτῆς παραμένουσιν ἀκόμη, μέσα εἰς τὴν κατερχομένην δλονὲν σκοτίαν δύο μόλις διακρινόμεναι σκιαῖ. Εἶναι δ γέρων Εὔδουλος καὶ ἡ Ἀριστονίκη, μὲ τοὺς δφθαλ- μοὺς καρφωμένους εἰς τὸ μακρυνόμενον σκάφος, τὸ ἀπαύστως εἰς τὴν σκιὰν τῆς νυκτὸς βυθιζόμενον, τὸ δποῖον δὲν διακρίνουσι σχεδὸν πλέον ἡ ἐκ μικροῦ πρυμναίου φανοῦ. Τότε ἐπέρχεται εἰς αὐτοὺς ἡ Ιδέα ν ἀνάφουν ἔνα μέγαν πυρσὸν καὶ τὸν πυρσὸν αὐτὸν θέλουσι τὸν ἀνάπτει καὶ τὸν διατηρεῖ δλας τὰς νύκτας μέχρι τῆς ἐπιστρο- φῆς τῆς Ἀριστονίκης, δπως δδηγγῇ καὶ σψζει τοὺς ναυτιλλομέ- φαρος δδηγγεῖ τοὺς ναυτιλλομένους εἰς τὰς τρικυμιώδεις πολλάκις ἔκεινας ἀκτάς. Εἰς τὰ περὶ τὴν βάσιν αὐτοῦ λίθινα κράσπεδα πη- γαίνουν πολλάκις τὰς σεληνοφωτίστους νύκτας νὰ καθήσουν αἱ βεργῖτινέλλαι τῆς Κοτρόνε καὶ διηγοῦνται μεταξύ των τὰ θαύματα τῆς Παναγίας δελ - Κάπο. Τὰ θαύματα τῆς ποντίας "Ηρας ἔχουσι λησμονηθῇ πρὸ πολλοῦ! "Αλλὰ καὶ τριήρεις δὲν ἔξοπλίζονται πλέον διὰ τὴν Σαλαμῖνα!

Αθῆναι, Ἰούνιος 1908

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ν. ΡΑΔΟΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΝΥΧΤΑΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Χάϊνε]

Ελλα μαζί μου... "Ολα τώρα σώπασαν κ' εἴμαστε οἱ δυό μας μέσ' την νύχτα μόνοι· σκορπῷ τ' ἀγέρι μυστικό νανούρισμα, μὰ στὴν καρδιά μου ἀγρυπνοῦν οἱ πόνοι.

Δὲν θὰ σοῦ πῶ πῶς σ' ἀγαπῶ... Περάσανε τὰ χρόνια ποῦ θαρροῦσα εύτυχισμένα, δὲν θέλω πειὰ νὰ θυμηθῆς στ' ἀνώφελα τὰ περασμένα ποῦ δὲν ξοῦν γιὰ σένα.

Μονάχα τώρα ποῦ δὲν μὲ κυττάζουνε, θέλω μπροστά σου μιὰ νὰ γονατίσω... Μὴ φοβηθῆς... Ξεύρω νὰ κλαίω μόνος μου μὴ φοβηθῆς... σιγὰ θὰ σοῦ μιλήσω...

"Αχ νᾶξευρες! Μὰ δχι! Δὲν λέω τίποτε... Εἰν' ἡ καρδιά σου ξένη στὴ δική μου, καλλίτερα τὰ λόγια μου νὰ σβύσουνε... "Αχ! νᾶσβυνε μαζί τους κ' ἡ ζωή μου!

Μερσίνα

ΑΓΓ. ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ